

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องท้องร่วงระหว่างเอกสารภาษาถิ่น(เขมรถิ่นไทย) กับภาษาไทยมาตรฐาน ในพื้นที่อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์นี้ เป็น การวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษาในหมู่บ้านพรหมเทพ เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับ เอกสารภาษาถิ่น เปรียบเทียบกับหมู่บ้านเหล่า เป็นกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับ เอกสารภาษาไทย ทั้งนี้ เพื่อศึกษาความสนใจและทัศนคติที่ประชาชนมีต่อ เอกสาร เผยแพร่ และ เพื่อ เปรียบ เที่ยบความรู้ที่ได้รับจากการอ่าน เอกสาร เผยแพร่ที่เป็นภาษาถิ่นกับภาษาไทยมาตรฐาน

การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่สำคัญ 4 ตัวแปร คือ

1. เอกสาร เผยแพร่
2. ทัศนคติและความสนใจของชาวบ้าน
3. ลักษณะทางประชากรของชาวบ้าน
4. ความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากการอ่าน เอกสาร เผยแพร่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางด้านประชากรของชาวบ้าน

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองจำนวน 78 คน เป็นหญิง 40 คน, ชาย 38 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 79 คน เป็นหญิง 42 คน,ชาย 37 คน ทั้งสองกลุ่มมีอายุระหว่าง 15-55 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.7) เป็นคนที่สมรสแล้วมากกว่าคนโสด และคนที่สมรสแล้วเกือบ 100 % มีบุตร เกือบทุกคนมีอาชีพเกษตรกร มีรายได้อยู่ในช่วง 10,000-75,000 บาทต่อปีเป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 1-7)

ลักษณะความสนใจในข่าวสารของชาวบ้าน

ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองส่วนใหญ่ (53.9 %) ได้อ่านเอกสารสาธารณสุขบ้าง แต่กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ (57.0 %) ไม่ได้อ่านเลย ส่วนเอกสารอื่น ๆ ได้อ่านบ้าง ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ เคยได้ยินข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วงมาก่อน โดยที่แหล่งข่าวที่กลุ่มทดลอง บอกว่าได้รับมากที่สุด คือโทรทัศน์ (20.4 %) รองลงมา คือ สถานีอนามัย (19.4 %) และเพื่อนบ้าน (16.8%) ส่วนกลุ่มควบคุมรับข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วงจากเพื่อนบ้านมากที่สุด (25.8 %) รองลงมา เป็นโทรทัศน์ (21.9 %) และวิทยุ (16.7 %) ทั้งสองกลุ่มบอกว่าสนใจที่จะอ่านเอกสาร เรื่องโรคท้องร่วง และสนใจที่จะอ่านถ้าเป็นภาษาเขมรเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกัน (ตารางที่ 8-13)

จากสมมติฐานข้อที่ 1

ความสนใจและทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อ เอกสาร เผยแพร่ เรื่องโรคท้องร่วง กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อ เอกสาร เผยแพร่ ภาษาถิ่น โดยบอกว่าได้เห็น เอกสารแล้วทุกคน เห็นแล้วอยากอ่าน (77.9 %) และอ่านจบแล้ว (82.1 %) สามารถตอบได้ว่าเป็นเรื่องอะไร (98.6 %) มีความเข้าใจใน เรื่องที่อ่าน (84.5 %) มีการอ่านซ้ำตั้งแต่ 1 รอบขึ้นไป (94.9 %) มีคนอื่น ๆ ในครอบครัว สนใจเอกสารที่แจกให้ (94.9 %) และสนใจที่จะอ่าน เอกสารเรื่องอื่น ๆ ถ้ามี (75.3 %)

ส่วนในด้านทัศนคติที่มีต่อขนาดของเอกสาร ขนาดของภาพประกอบ ปริมาณของภาพประกอบ ความเหมาะสมของภาพกับเนื้อหา ขนาดของตัวอักษรที่เป็นชื่อเรื่อง ขนาดของตัวหนังสือ ปริมาณของตัวหนังสือในเอกสาร สีของเอกสาร และจำนวนหน้าของเอกสาร กลุ่มทดลองส่วนใหญ่บอกว่าเหมาะสมดีแล้ว

กลุ่มทดลองส่วนใหญ่บอกว่าเข้าใจภาพในเอกสารดี (73.1 %) การอ่านไม่ยากเกินไป พออ่านได้ (89.7 %) ใช้ง่าย (62.3 %) อ่านแล้วสนุก (93.4 %) ชอบเอกสารที่แจกให้ (90.9 %) คิดว่าเอกสารให้ความรู้มาก (64.9 %) และมีประโยชน์มาก (93.4 %) ควรให้มีเอกสารลักษณะนี้ออกมาอีก (70.1 %)

สำหรับกลุ่มควบคุมก็เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่มีความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อ เอกสาร เผยแพร่ ภาษาไทย โดยบอกว่าได้เห็นเอกสารแล้วทุกคน เห็นแล้วอยากอ่าน (76.9 %) และอ่านจบแล้ว (69.6 %) ทุกคนสามารถตอบได้ว่าเป็นเรื่องอะไร มีความเข้าใจใน เรื่องที่อ่าน (85.9 %) มีการอ่านซ้ำตั้งแต่ 1 รอบขึ้นไป (61.6 %) มีคนอื่น ๆ ในบ้านสนใจเอกสารแจก (64.4 %) มีความสนใจที่จะอ่านเอกสารเรื่องอื่น ๆ ถ้ามี (76.6 %)

ส่วนในด้านทัศนคติที่มีต่อขนาดของเอกสาร ขนาดของภาพประกอบ ปริมาณของภาพประกอบ ความเหมาะสมของภาพกับเนื้อหา ขนาดของตัวอักษรที่เป็นชื่อเรื่อง ขนาดของตัวหนังสือ ปริมาณของตัวหนังสือในเอกสาร สีของเอกสาร และจำนวนหน้าของเอกสาร กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ตอบว่าเหมาะสมดีแล้ว

ส่วนที่ตอบว่าเข้าใจภาพในเอกสารดี (84.8 %) การอ่านเอกสารไม่ยากเลยและพออ่านได้ (100.0 %) ใช้ง่ายเข้าใจง่าย (77.9 %) อ่านแล้วสนุก (84.0 %) ชอบเอกสารที่แจกให้ (83.3 %) คิดว่าเอกสารให้ความรู้มาก (52.6 %) และมีประโยชน์มาก (96.2 %) ควรให้มีเอกสารลักษณะนี้ออกมาแจกอีก (71.8 %) (ตารางที่ 14-43) ซึ่งสามารถแสดงเปรียบเทียบค่าร้อยละของค่าตอบในแต่ละข้อ ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดังแผนภูมิถัดไปนี้

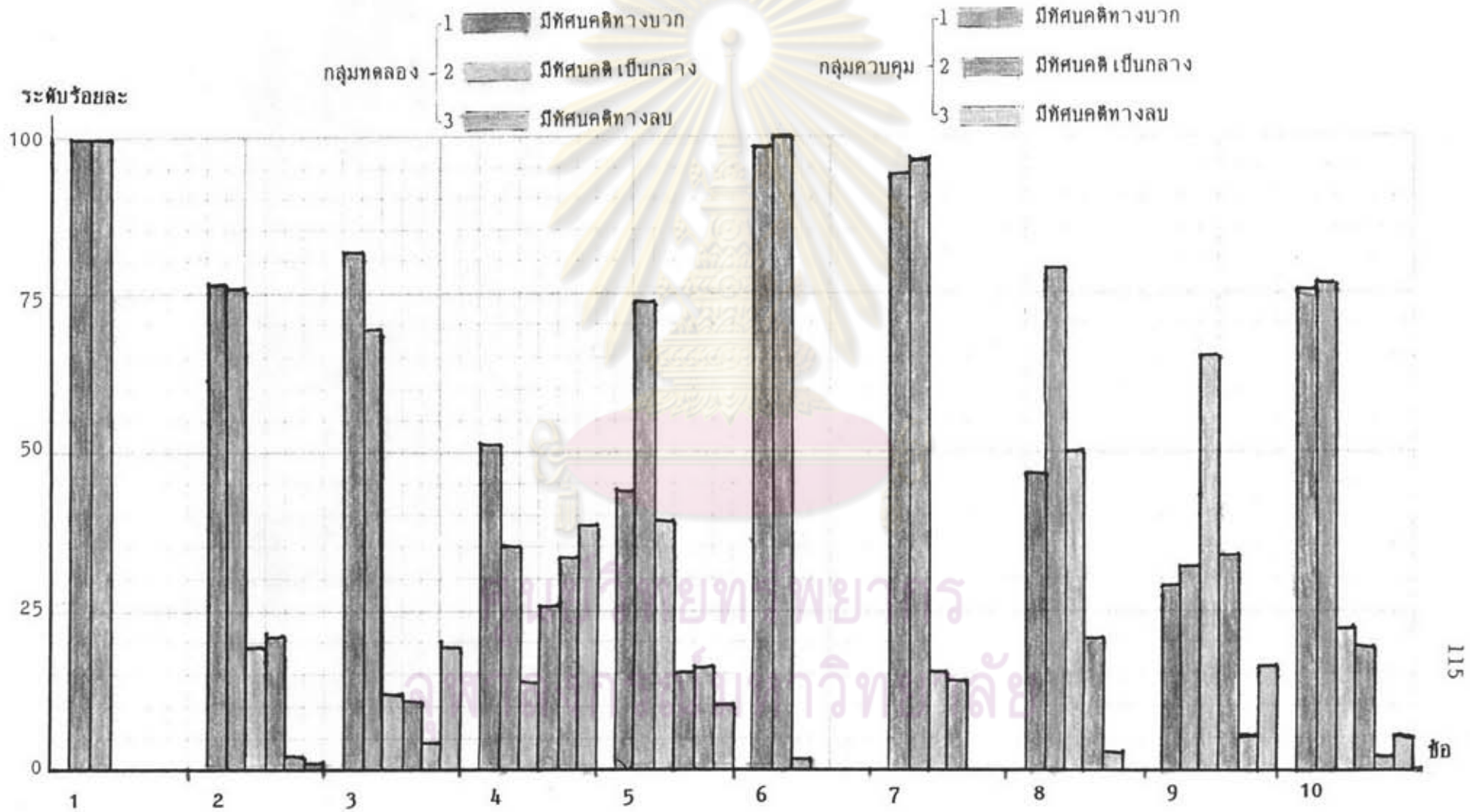
จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความสนใจและทัศนคติของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่มีต่อเอกสาร เผยแพร่ พบว่า

1. กลุ่มควบคุมมีความรู้สึกว่าตนเอง เข้าใจในเอกสาร เผยแพร่ที่เป็นภาษาไทย มากกว่ากลุ่มทดลองซึ่งอ่านภาษาถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 45)
2. กลุ่มควบคุมมีทัศนคติที่ดีต่อตัวหนังสือในเอกสารภาษาไทย มากกว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติที่ดีต่อเอกสารภาษาถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 447)
3. ลักษณะความสนใจต่อเอกสาร ทัศนคติต่อภาพในเอกสาร ทัศนคติต่อรูปแบบโดยทั่วไปของเอกสาร และความชอบที่มีเอกสารเผยแพร่ ของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 (ตารางที่ 44, 46, 48, 49)

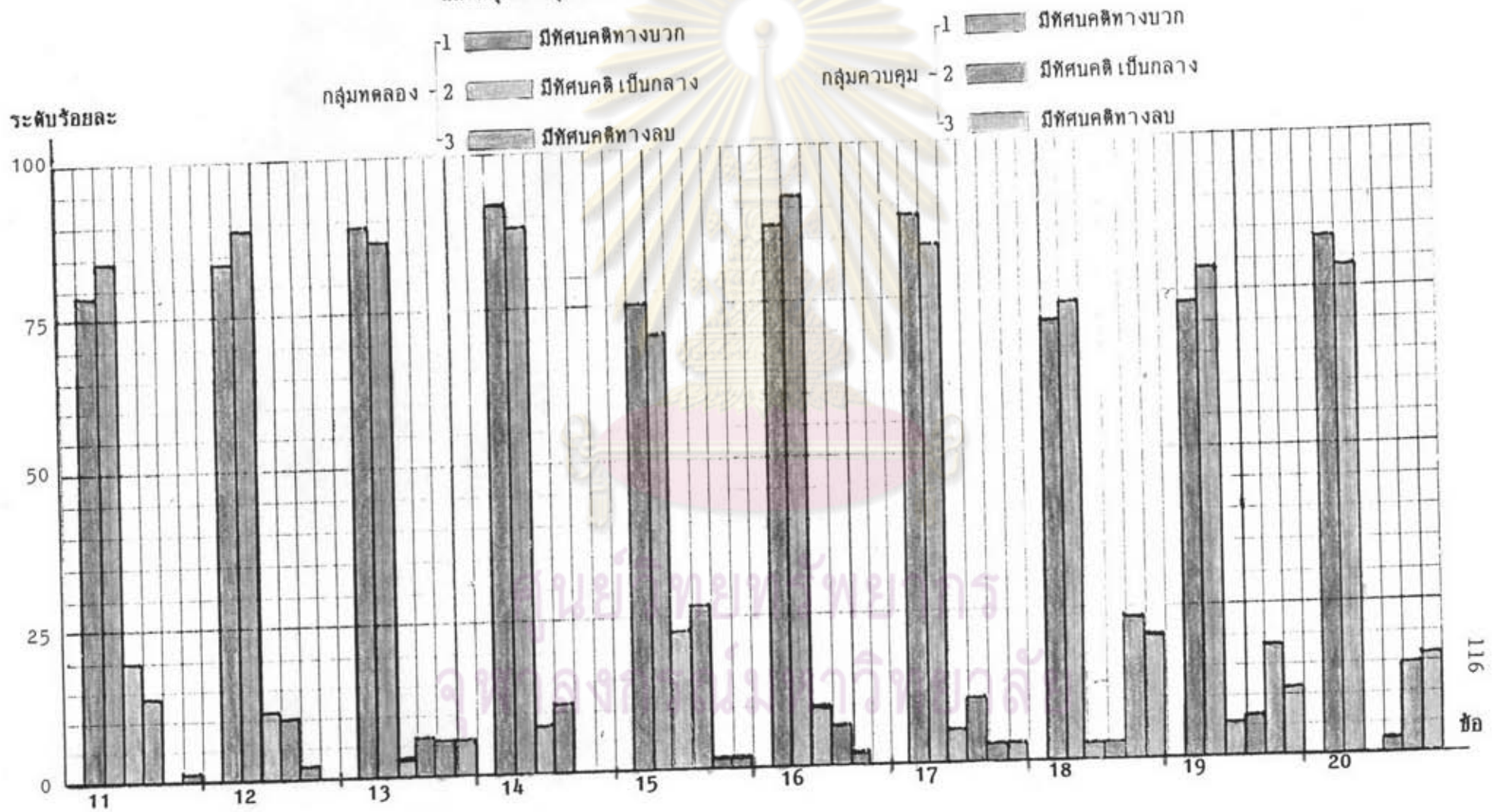
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 แสดงระดับร้อยละความสนใจและทัศนคติที่กลุ่มทดลองที่มีต่อ เอกสารภาษาถิ่น และกลุ่มควบคุมต่อ เอกสารภาษาไทยมาตรฐาน (ข้อ 1-10)

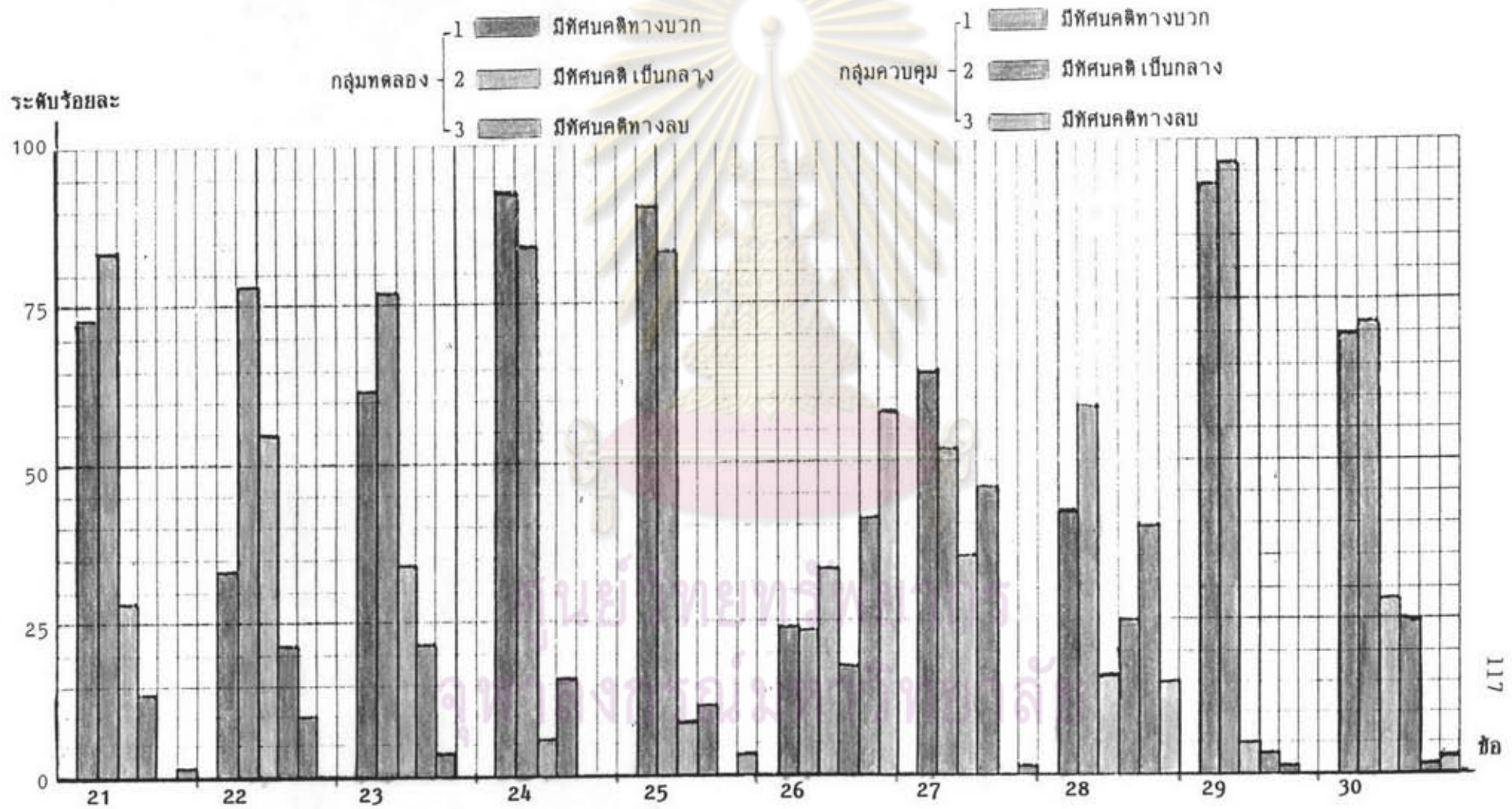
แผนภูมิที่ 2 แสดงระดับร้อยละความสนใจและทัศนคติที่กลุ่มทดลองที่มีต่อ เอกสารภาษาถิ่น และกลุ่มควบคุมต่อ เอกสารภาษาไทยมาตรฐาน (ข้อ 11-20)

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3 แสดงระดับร้อยละความสนใจและทัศนคติที่กลุ่มทดลองที่มีต่อ เอกสารภาษาถิ่น และกลุ่มควบคุมต่อ เอกสารภาษาไทยมาตรฐาน (ข้อ 21-30)

จากสมมติฐานข้อที่ 2

1. ความรู้เดิมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนได้รับเอกสารเผยแพร่ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 50)
2. หลังจากได้อ่านเอกสารเผยแพร่เรื่องโรคท้องร่วงแล้ว ในกลุ่มทดลองได้รับความรู้เรื่องโรคท้องร่วงเพิ่มมากขึ้นจากเดิม และในกลุ่มควบคุมก็เช่นเดียวกันหลังจากอ่านเอกสารภาษาไทยแล้วก็ได้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 51-52)
3. หลังจากได้อ่านเอกสารเผยแพร่เรื่องโรคท้องร่วง ภาษาเขมรแล้ว กลุ่มทดลองได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิม มากกว่า กลุ่มควบคุมที่ได้รับเอกสารภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 53)

จากสมมติฐานข้อที่ 3

1. กลุ่มทดลองที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปีได้รับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากการอ่านเอกสารภาษาถิ่น มากกว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปี ส่วนช่วงอายุอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างในการเพิ่มความรู้อ่าน สำหรับในกลุ่มควบคุมนั้น ปัจจัยด้านอายุไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการได้รับความรู้หลังจากการอ่านเอกสารภาษาไทย (ตารางที่ 55)
2. กลุ่มทดลองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไปได้รับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากการอ่านเอกสารภาษาถิ่นมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาดังแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลงมา ส่วนในกลุ่มควบคุมนั้น ความแตกต่างของระดับการศึกษาของชาวบ้าน ไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการได้รับความรู้หลังจากการได้อ่านเอกสารเผยแพร่ที่เป็นภาษาไทย (ตารางที่ 57)
3. ความแตกต่างของปัจจัยด้าน เพศ สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว ความสนใจในการอ่านเอกสารสาธารณสุข และเอกสารอื่น ๆ การเคยได้รับข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วง การเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วง ความสนใจที่จะอ่านเอกสารโรคท้องร่วง และความสนใจที่อ่านเอกสารภาษาไทย เขมร ไม่มีผลในการทำให้เกิดความแตกต่างในการได้รับความรู้หลังจากการอ่านเอกสารเผยแพร่ ทั้งในกลุ่มที่อ่านเอกสารภาษาถิ่น และเอกสารภาษาไทย (ตารางที่ 59-61)

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาทัศนคติและความสนใจที่มีต่อเอกสารเผยแพร่ ศึกษา การเปลี่ยนแปลงความรู้ของประชาชน หลังจากได้รับเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคท้องร่วงที่ เป็นภาษาถิ่น ว่าจะสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับเอกสารเป็นภาษาไทย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทางด้านประชากรของประชาชนกับความรู้ที่ได้รับหลังจากอ่านเอกสารเผยแพร่แล้ว โดยทำ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งปรากฏผลที่น่าสนใจดังจะนำมา อภิปรายตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะทางด้านประชากร

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการ วิจัยนี้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งได้แก่จำนวนที่แบ่งตามเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ของครอบครัว (ตารางที่ 1-7) ซึ่งทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีจำนวนและลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ตามที่เลือกไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ ความคล้ายคลึงกันในวิถีชีวิตของทั้งสองหมู่บ้าน ทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งลักษณะที่คล้าย คลึงกันนี้จะส่งผลต่อความสนใจและทัศนคติ รวมทั้งความคิดเห็นที่มีต่อ เอกสาร ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับที่ ปรมะ สตะเวทินได้อธิบายไว้ถึงลักษณะทางประชากรที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ และ สังคมเหมือนกับ การศึกษาใกล้เคียงกัน ศาสนาเหมือนกัน ย่อมมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน

2. ความสนใจในข่าวสารของประชาชน

จากผลการวิจัยพบว่าลักษณะความสนใจในข่าวสารของประชาชนทั้งกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางด้านประชากรและ ชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว และประกอบกับระดับการศึกษาของประชาชนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ อยู่ในช่วงประถมศึกษาเกือบทั้งหมด ลักษณะความสนใจในข่าวสารจึงสอดคล้องกับ คำกล่าวของปรมะ สตะเวทิน ที่กล่าวว่า คนที่มีการศึกษาดำรงใช้สื่อประเภทวิทยุ และโทรทัศน์ มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์นั้นต้องอาศัยทักษะในการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งคนที่ได้รับการศึกษาน้อย ทักษะด้านการอ่านออกเขียนได้ก็จะมีน้อย อันเป็นข้อเสียอย่างหนึ่งของสื่อประเภท สิ่งพิมพ์ และอีกประการหนึ่งก็คือ โอกาสในการได้รับข่าวสารของประชาชน เนื่องจากหมู่บ้านทั้งสองที่ทำการศึกษา อยู่ในชนบทห่างไกล สื่อที่เข้าถึงจึงมักเป็นสื่อมวลชนประเภทอี เลคทรอนิกส์และ สื่อบุคคล ดังจะเห็นได้จากการได้รับข่าวสารเรื่องโรคท้องร่วงของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับ

จากสื่อโทรทัศน์และวิทยุ (ตารางที่ 11) ทั้ง ๆ ที่ส่วนใหญ่ของประชาชน มีความสนใจที่จะอ่าน เอกสาร (ตารางที่ 12-13, 22-23) แต่ขาดโอกาสในการรับ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์ เข้าไปไม่ถึง

3. ความสนใจและทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อ เอกสาร เผยแพร่ เรื่องโรคท้องร่วง

จากการแจกเอกสารเผยแพร่เรื่องโรคท้องร่วงของผู้วิจัย ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ มีความคุ้นเคยเป็นกันเองกับชาวบ้าน คุณสมบัตินี้จึงทำให้เกิดความกลมกลืนกับชีวิตประจำวันของชาวบ้าน จึงไม่ทำให้เกิดความตื่นตัวพิเศษในการรับสื่อที่แจกให้ ซึ่งก็สะท้อนออกมาในลักษณะที่น่าพอใจ คือ ปฏิกริยาที่เรียบเฉยไม่ตื่นเต้น หรือตื่นกลัวว่าตนเองจะต้องอ่านเอกสาร คนที่ชอบอ่านจะตั้งใจที่ได้รับ ในขณะที่คนไม่ชอบอ่านจะเฉย ๆ หรือไม่อยากได้เอกสารที่แจกให้ ซึ่งถ้าเป็นการแจกโดยเจ้าหน้าที่ทางราชการหรือคนต่างถิ่น จะทำให้ชาวบ้านเกิดความตื่นตัวในการรับสื่อ เพราะรู้สึกถูกบังคับด้วยอำนาจของผู้แจกตามความรู้สึกของชาวบ้านชนบทที่ยังคงยึดติดอยู่กับคำว่าเจ้านาย การวิจัยครั้งนี้จึงไม่มีบรรยากาศที่ดึง เครียดของผู้ถูกทดลอง ดังนั้นความสนใจและการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ จึงค่อนข้างเป็นไปโดยธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากหลาย ๆ คำตอบ เช่น เห็นแล้วไม่ อยากอ่านและคงจะไม่อ่านแม้ว่าจะยังไม่ได้อ่านเอกสารเลยก็ตาม (ตารางที่ 15-16) ถึงมีเอกสารเรื่องอื่น ๆ มาให้อ่านก็ไม่อ่าน (ตารางที่ 23) ไม่ชอบเอกสารที่แจกให้ (ตารางที่ 38) ไม่ควรมีเอกสารลักษณะนี้มาแจกอีก (ตารางที่ 43) ฯลฯ คำตอบเหล่านี้แม้จะเป็นส่วนน้อย แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงความอิสระที่จะตอบโดยไม่ต้องรู้สึกเกรงกลัวหรือเกรงใจผู้วิจัย

แต่อย่างไรก็ตาม ทัศนคติและความสนใจของคนส่วนใหญ่ที่มีต่อเอกสารเผยแพร่ ก็อยู่ในระดับที่เรียกว่ามีความสนใจและมีทัศนคติที่ดี (ตารางที่ 14-43) ส่วนใหญ่เห็นแล้วอยากอ่าน และได้อ่านจบแล้ว มีการอ่านเอกสารซ้ำ เพื่อจดจำเรื่องราวให้ได้ หรือเพราะความสนุกสนานในการอ่าน สำหรับกลุ่มที่อ่านภาษาเขมร การอ่านซ้ำอาจจะเป็นเพราะว่าอ่านครั้งแรกยังไม่ชินกับวิธีการเขียนจึงต้องอ่านซ้ำอีก อ่านแล้วรู้เรื่องเข้าใจ เพราะเอกสารที่แจก เป็นเรื่องที่ไม่ยากต่อความเข้าใจของชาวบ้านมากนัก อ่านแล้วสนุกชอบเอกสารที่อ่าน ฯลฯ และนอกจากตัวผู้ถูกสัมภาษณ์เองแล้ว คนอื่น ๆ ในครอบครัวของเขาก็มีความสนใจในเอกสารเผยแพร่พอสมควร (ตารางที่ 22) ซึ่งผู้ที่สนใจเอกสารก็มีทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ มีความสนใจเพราะความอยากรู้อยากเห็น และเพราะความสนุกสนานในการอ่าน ซึ่งข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อที่แจกให้กระตุ้นให้เกิดความสนใจในสังคมชาวบ้าน ทัศนคติเหล่านี้เป็นทัศนคติเฉพาะอย่าง (Specific Attitude) ที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อเอกสารที่แจกให้ ซึ่งจากความรู้สึกสบาย ๆ ในการรับสารครั้งนี้ ประชาชนจึงมีทัศนคติที่ดีต่อเอกสารที่แจกให้ สามารถอ่านได้อย่างเข้าใจและจำได้ ส่งผลให้ประชาชนมีความรู้เรื่องโรคท้อง

รวงเพิ่มมากขึ้นจากการอ่านเอกสารนี้ ดังที่ Patraick Merediths ได้กล่าวเอาไว้ในเรื่อง
 ของความรู้ว่า หมายถึงความสามารถในการจดจำได้ในบางสิ่งบางอย่างที่ได้อ่านมาแล้ว และจาก
 การมีทัศนคติที่ดีต่อเอกสารที่แจกให้ครั้งนี้ ทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อเอกสารที่จะแจกให้ใน
 อนาคต(ตารางที่ 23) ดังคำตอบที่บอกว่า ควรให้มีเอกสารในลักษณะนี้ออกมาให้อ่านอีก (ตาราง
 ที่ 43) โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการสาธารณสุข เพราะชนบทห่างไกลมีคนที่ไม่ค่อยมีสุขภาพ
 ตนเองและครอบครัวมีโอกาสเสี่ยงในการมีสุขภาพไม่ดี จึงต้องการหาทางหลีกเลี่ยง ต้องการรับ
 รู้เกี่ยวกับโรคนี้ ๗ ดังที่ชระนวนทอง ลือสุวรรณ ได้กล่าวเอาไว้เกี่ยวกับทฤษฎีความเชื่อทางสุขภาพ

4. ข้อมูลที่แสดงถึงข้อสนับสนุน และคัดค้านสมมติฐาน

จากข้อมูล คำร้อยละของความสนใจและทัศนคติที่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีต่อ
 เอกสารเผยแพร่ (ตารางที่ 14-43) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและมีทัศนคติที่ดี
 ต่อเอกสารเผยแพร่ ซึ่งเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายเห็นประโยชน์ของเอกสาร การเห็นประโยชน์ก็
 เพราะเคยมีประสบการณ์จากเรื่องที่น่าเสียด คือเคยได้เห็นหรือเคยได้ยินอันตรายจากโรคหอง
 รวงมาก่อน จึงต้องการความรู้เพื่อป้องกันหรือแก้ไข ดังนั้นจึงสอดคล้องกับคำกล่าวของ Allport
 ที่ว่าทัศนคติหมายถึง สภาพความพร้อมทางด้านจิตใจซึ่งเกิดจากประสบการณ์ ซึ่งจะ เป็นแรงกำหนด
 ทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้ก็คือปฏิกิริยา
 ในทางบวก ที่มีต่อเอกสารเผยแพร่เรื่องโรคหองรวงนั่นเอง แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับ
 ความสนใจและทัศนคติ ของทั้งสองกลุ่มที่มีต่อเอกสารเผยแพรตามเกณฑ์การวิเคราะห์ ปรากฏว่า
 กลุ่มควบคุมมีความรู้สึกว่าตนเองมีความเข้าใจในเอกสาร และมีทัศนคติที่ดีต่อเอกสารตัวอักษรใน
 เอกสารภาษาไทย มากกว่า กลุ่มทดลองที่รับสื่อภาษาถิ่น ส่วนลักษณะความสนใจต่อเอกสาร
 ทัศนคติต่อภาพ ทัศนคติต่อรูปแบบ และความชอบในเอกสาร ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ ระหว่างทั้งสองกลุ่ม ซึ่งผลที่ได้นี้ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งเอาไว้ ที่เป็น
 เช่นนี้อาจเป็นเพราะสื่อสิ่งพิมพ์ภาษาถิ่น เป็นของใหม่ ซึ่งประชาชนยังไม่คุ้นเคย เหมือนกับสื่อภาษา
 ไทย จึงมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่น่าจะยากกว่า โดยเฉพาะในกลุ่มควบคุมซึ่งยังไม่เคยได้เห็นหรือ
 ได้อ่านเอกสารมาก่อน ย่อมจะคาดเดาลึกลับที่ตนไม่คุ้นเคยน่าจะเป็นสิ่งที่ยากแก่การเข้าใจ
 เพราะทัศนคติเป็นเพียงมิติของการประเมิน เพื่อแสดงว่าตนชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ดัง
 ที่ Rogers ได้กล่าวเอาไว้ในเรื่องของทัศนคติ ซึ่งทัศนคติอาจจะสวนทางกับพฤติกรรมก็ได้ ดัง
 ผลที่ปรากฏว่า กลุ่มควบคุมที่บอกว่าภาษาไทยดีกว่า เข้าใจง่ายกว่า จึงทำให้ไม่อ่านซ้ำ เมื่ออ่าน
 แล้วเข้าใจแล้วก็ผ่านไปเลย จึงไม่เกิดการจดจำ และทำให้ความรู้ที่ได้รับจากการอ่าน น้อยกว่ากลุ่ม

ทดลองที่มีทัศนคติต่อ เอกสาร เผยแพร่ต่ำกว่า

จากการ เปรียบ เทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับโรคท้องร่วง ระหว่างก่อนและหลังการอ่าน เอกสาร เผยแพร่ พบว่าทั้งกลุ่มที่ได้รับ เอกสารภาษาถิ่นและกลุ่มที่ได้รับ เอกสารภาษาไทยต่างก็มีความรู้เพิ่มขึ้นเช่นกัน (ตารางที่ 51-52) เพราะ เอกสาร เผยแพร่ทั้งสองภาษานี้ มีปริมาณความรู้ที่เท่าเทียมกันทั้งในด้านข้อความและภาพ ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวความคิด เรื่องการสื่อสารในการพัฒนา ที่ประมะ สตะเวทิน กล่าวไว้ว่า การสื่อสารมีหน้าที่ในการให้ความรู้และให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อให้มีความรู้และจะ เกิดการปฏิบัติต่อไป แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มที่ได้รับ เอกสารภาษาถิ่น มีความรู้จากการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่รับ เอกสารภาษาไทย (ตารางที่ 53) ซึ่งอาจจะ เป็น เพราะว่าเป็นภาษาของตนเอง จึงทำให้เข้าใจและจดจำได้ดีกว่าภาษาอื่น โดยที่ทั้งสองกลุ่มต่างก็มีพื้นฐานความรู้เดิมไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 50) ซึ่งข้อมูลนี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งเอาไว้

ส่วนปัจจัยทางด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ฯลฯ จากผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยทางด้านอายุของกลุ่มทดลอง มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้หลังจากได้อ่าน เอกสร เผยแพร่ เรื่องโรคท้องร่วงที่เป็นภาษาเขมร โดยกลุ่มที่มีอายุ ช่วง 15-25 ปี ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีช่วงอายุ 46-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 55) ซึ่งข้อมูลนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของรจิตสถิษฐ์ แสงอุไร ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร ว่า คนเราเมื่อมีอายุมากขึ้น โอกาสที่จะเปลี่ยนใจ หรือถูกโน้มน้าวให้เปลี่ยนใจจะมีน้อยลง ในขณะที่คนในวัยหนุ่มสาวจะมีความคิด เสรีนิยม มองโลกในแง่ดี และอาจถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่า เพราะอยู่ในวัยที่อยากรู้อยากเห็นมากกว่า และอีกประการวัยหนุ่มสาวมักจะตั้งใจสำเร็จการศึกษา ทักษะในการอ่านเขียนยังมีมาก จึงทำให้ชอบอ่านมากกว่า วัยผู้ใหญ่จบการศึกษามานาน บางคนอาจลืมหนังสือไปแล้ว จึงไม่ค่อยชอบอ่าน หรือมีภาระรับผิดชอบมากจนไม่มีเวลาในการหาความรู้จากการอ่าน ซึ่งลักษณะนี้ก็ตรงกับที่ USOM และกรมพัฒนาชุมชนได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-29 ปี มีความสามารถในการอ่านเขียนได้ดีกว่าวัยอื่น ๆ และผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จะมีความสามารถในการอ่านเขียนน้อย ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

สำหรับในกลุ่มควบคุมนั้น ปัจจัยด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการได้รับความรู้จากการอ่าน เอกสารภาษาไทย อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาของตัวสื่อเน้นบรรจุความรู้ไว้ไม่มากนัก

ซึ่งทุกคนอ่านเข้าใจได้เท่าเทียมกัน การใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่คุ้นเคยในระบบโรงเรียน ด้วยการใช้คำที่ไม่ยากนัก ทำให้เกือบทุกคนอ่านได้เข้าใจ (ตารางที่ 20, 35-36) และตัวสื่อกเองอาจจะไม่รูปร่างให้เกิดการอ่านอีก ดังนั้นเมื่ออ่านจบแล้ว และคิดว่าเข้าใจแล้วก็เกิดการทบทวนอีก คือส่วนใหญ่ไม่มีการอ่านซ้ำ (ตารางที่ 17) เมื่อเทียบกับผู้ที่อ่านเอกสารภาษาถิ่นจึงมีผลต่อการจดจำสาร ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในการได้รับความรู้ในกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

ส่วนปัจจัยด้านการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ในกลุ่มทดลองพบว่า การศึกษาที่ต่างระดับกัน ได้รับความรู้จากการอ่านเอกสารภาษาเขมรไม่เท่ากัน คือกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ลงมา (ตารางที่ 57) ซึ่งตรงกับการศึกษาของสภขณา มนธาตุผลิน ที่ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ และตรงกับคำกล่าวของปรมะ สตะเวทิน ที่ว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูง จะมีความเข้าใจสารได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ เนื่องจากปริมาณสารในเอกสารมีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นผู้ที่เข้าใจได้ก็ว่าย่อมจดจำได้ดีกว่า และสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่า ในขณะที่ผู้มีการศึกษาดำ ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษาในระบบเก่า และจะเป็นผู้ที่มีอายุมาก โอกาสในการสัมผัสสื่อก็มีมาก ความสามารถและความเข้าใจในการอ่านเขียนมีน้อยลง จึงจดจำสารได้น้อยและและตอบคำถามได้ถูกต้องน้อยกว่า ซึ่งข้อมูลนี้เป็นลักษณะที่เป็นไปตามธรรมชาติที่ว่าคนเราเมื่อได้มีการเรียนการอ่านมาก ย่อมมีทักษะในการรับสารและวิเคราะห์สารได้ดีและเร็วกว่า ผู้ที่มีระยะเวลาในการอ่านเขียนน้อย ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

ส่วนในกลุ่มควบคุม ความแตกต่างของระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้หลังจากการอ่าน เอกสารภาษาไทย ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะว่า เนื้อหาใน เอกสารเอง ไม่ได้มีความยากพอที่จะวัดความสามารถในการอ่านของผู้รับสารได้ ซึ่งไม่เหมือนกับ เอกสารภาษาเขมรที่มีความแปลกใหม่ไม่คุ้นเคย ที่ทำให้เกิดความรู้ดีกว่ายากต้องใช้เวลาพยายามในการอ่าน ซึ่งผู้ที่เรียนมากกว่า จะอ่านได้มากกว่าและจำได้ดีกว่า แต่สื่อภาษาไทย ไม่ได้สร้างให้เกิดความแตกต่างตรงจุดนี้ เพราะเกือบทุกคนสามารถอ่านได้เข้าใจ ดังได้กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในการได้รับความรู้หลังการอ่าน ในหมู่ผู้ที่มีการศึกษาต่างกัน

ส่วนปัจจัยด้านประชากรตัวอื่น ๆ เช่น เพศ สถานการสมรส อาชีพ รายได้ของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงความรู้หลังจากได้อ่าน เอกสารเผยแพร่แล้ว ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ตารางที่ 59-66) ซึ่งข้อมูลนี้อาจเป็น เพราะมวลรวมของสังคมของชาวบ้านในชนบททั่วไป มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน อาชีพเดียวกัน

เมื่อแต่งงานแล้วก็มีลูก เลี้ยงลูกตามวิถีชาวบ้าน อาชีพเดียวกันทำให้รายได้ถึงแม้จะต่างกันแต่ก็ไม่ห่างกันมากจนพอที่จะทำให้ความเหลื่อมล้ำทางฐานะความเป็นอยู่ที่ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน แบ่งปันและช่วยเหลือ ทำให้ระดับการครองชีวิตในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกัน โอกาสในการได้รับข่าวสารเท่าเทียมกัน คือ ได้รับจากสื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งแม้ว่าไม่ได้มีทุกบ้านแต่ก็สามารถฟังหรือดูจากบ้านของเพื่อนบ้านได้ รสนิยมความชอบในการรับข่าวสารก็คล้ายคลึงกัน ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะดูข่าวละคร คุยมวย ไม่ดูฟุตบอลหรือ กอล์ฟ ไม่ดูรายการทางวิชาการที่หนัก ๆ และมีโอกาสในการได้รับข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์น้อย อีกประการหนึ่ง เมื่อชาวบ้านได้รับรู้ข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว ก็มักจะมีการนำมาวิพากษ์วิจารณ์หรือเล่าสู่กันฟัง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลในตารางที่ 11 ว่า แหล่งข้อมูลที่เป็น เพื่อนบ้านนั้นมีการเปิดรับค่อนข้างสูงในทั้งสองหมู่บ้าน ดังนั้น โอกาสในการรับสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงเป็นไปได้มากที่จะได้รู้เหมือน ๆ กัน เท่า ๆ กัน และเมื่อเราตีเอกสารเฉพาะเรื่องแก่ชาวบ้านเหล่านี้ สิ่งที่เขาได้รับเพิ่มขึ้นมาก็คือเนื้อหาที่อยู่ในเอกสารเท่านั้น ไม่สามารถไปแสวงหาจากแหล่งอื่นได้อีก ไม่ว่าจะเป็นความสนใจเพิ่มขึ้นหรือไม่ก็ตาม ด้วยเหตุผลนี้จึงเป็นไปได้ว่า เหตุใดชาวบ้านที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จึงได้รับความรู้ไม่แตกต่างกันถ้ารับสื่อประเภทเดียวกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเผยแพร่ความรู้ด้วยเอกสารที่เป็นภาษากันสามารถทำให้เกิดความสนใจและจดจำได้ดีกว่า เพราะเป็นภาษาของตนเอง อาจจะอ่านยากในตอนแรกแต่เมื่ออ่านออกแล้วก็จะเกิดความสุขสบายและไม่ต้องแปลให้เกิดความผิดพลาด จึงทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นกว่าการรับสารเป็นภาษากลาง ซึ่งไม่ใช่ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อ เสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อ เสนอแนะ เพื่อนำมาพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ข้อ เสนอแนะสำหรับการเผยแพร่ความรู้ด้วย เอกสารภาษากัน

1.1 ควรให้มีการเผยแพร่ข่าวสารโดยใช้ เอกสารภาษากัน เผยแพร่ในเรื่องอื่น ๆ ที่แต่ละชุมชนสนใจ โดยอาจจะให้คนในชุมชน เป็นผู้ผลิตเองตามความต้องการ โดยได้รับความช่วยเหลือในเรื่องหลักการ เขียนจากผู้เชี่ยวชาญในครั้งแรกก่อน เช่น การให้การอบรมวิธีการเขียน เป็นต้น

1.2 ควรให้มีการเผยแพร่ข่าวสารโดยใช้ เอกสารภาษากันในกลุ่มอื่น ๆ ทั้งในกลุ่มคนเขมรกลุ่มอื่น และกลุ่มภาษาอื่น ๆ เช่น ส่วย ยาวี เป็นต้น

1.3 ในการใช้เอกสารภาษาถิ่น ควรมีภาษาไทยแปลกำกับด้วย เพราะในการอ่านบางครั้งบางคำยากเกินไป เนื่องจากลักษณะการเขียนที่แปลกออกไป การมีภาษาไทยกำกับทำให้อ่านง่ายขึ้น และที่สำคัญคือการแปลความจากภาษาไทยกลาง บางครั้งอาจมีการแปลคลาดเคลื่อนทำให้ผิดความหมายไป เพราะชาวบ้านไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน โอกาสแปลผิดจึงมีมากหรือไม่รู้เรื่องเลยแม้ว่าจะอ่านออกก็ตาม ดังนั้น ภาษาถิ่นจะช่วยสร้างความเข้าใจในขณะที่ภาษาไทยจะช่วยให้แนวทางในการอ่าน ผู้อ่านได้ เรียนรู้สองภาษาควบคู่กันไป เหมือนการเปิดพจนานุกรม

1.4 ถ้าเป็นไปได้ควรรวบรวมชน เป็นผู้ผลิต เอกสารภาษาถิ่นเอง เพราะเขาย่อมทราบดีว่าชุมชนต้องการความรู้เรื่องอะไร ดีกว่าคนภายนอก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรมีการวิจัยต่อเนื่อง เรื่อง เอกสาร เผยแพร่ภาษาถิ่นที่มีการเขียนภาษาไทยมาตรฐานแปลกำกับด้วย ในแง่ของทัศนคติและความสนใจในการอ่าน เปรียบเทียบกับ เอกสารที่เป็นภาษาไทยกลาง และ เปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับ เพื่อให้ทราบว่าลักษณะของ เอกสารที่ประชาชนเหล่านั้นต้องการส่วนใหญ่เป็นแบบใด โดยอาจจะศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ เพื่อพัฒนาสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้ในอนาคต

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ เอกสาร เผยแพร่ภาษาถิ่นในกลุ่มภาษาถิ่นอื่น ๆ ด้วย เพื่อ เปรียบ เทียบความสนใจและทัศนคติที่มีต่อ เอกสารภาษาถิ่น

2.3 การสร้างแบบสอบถามควรมุ่งถึงความ เชื่อถือได้ ความเที่ยงของแบบสอบถามว่าสามารถวัดได้ถูกต้องเที่ยงตรงเพียงใด เชื่อถือได้แค่ไหน สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ได้ตรงตามเป้าหมาย จะช่วยให้ได้รับคำตอบที่ตรงตามความต้องการมากขึ้น

2.4 ในการออกแบบสอบถามกลุ่มที่อายุน้อยสามารถอ่านออกเขียนได้อย่างดี อาจให้ตอบแบบสอบถามเอง แต่ผู้ใหญ่หรือคนอายุมากที่ทักษะการอ่านช้า หรือการตีความหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาถิ่นไม่แม่นยำพอ ควรสัมภาษณ์และแปลความเป็นภาษาถิ่นด้วย เพื่อให้เข้าใจและตอบได้เร็วขึ้น

2.5 ในการสัมภาษณ์ ควรใช้บุคคลที่รู้ภาษาถิ่นนั้น เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและสามารถสื่อสารกันได้ เข้าใจตรงกัน